

קופת הרובלים

כל ארה חוברו

רגלי כאלות בהררי נמרים — וכל צי כל בעלי השיר יולאים בשיר ומשכים בשיר, [יפאלו הרים] במינים ועונשים וכלי זמרים. —
 לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת אקרא בחיות והדרים, ואלף תודות אעלה לך אלהי אבותי ולבונה רבבות נכרים, כי עני אני וגוע מבטן ומלידה ומנערים, ורק אתה בהסדרך חומל וגומל עלי ותשאני על כנפי נשרים. לכן כל עוד רוחי צי אהלך ערצים ושחרים — ואנך נכחי לסנך כמים מוגרים. — אנא יהוה קטן חריך שקא, צר יומא בקא, די למפרסת ותקתקי עביד דקא, דקא מן הדכא. —

הק' ישראל ליפשיץ.

לפרט ובוה חוק ויאמן לבבכם כל המחילים לה' לא"ק

מחוצא בקבו קטיע, ויזרח לו השמש — והוא על יריכו לולע, וידי יד כהה, רותה וגוסה בלי נהה, ורוחי כרחל גוזזה בכל פאה, ויהי צבוקר — והגה היא לאה. —

וידי אני יושב וברצולי קהה, כעבד נרלע בדת במרלע, וכאפרוח ערום בקני בלי כנף ודיאה — ועיני לשמים נעלית בלי גאון וגאה, ולחסדי ה' אלהי אבותי נפשי הנכאה למאה. — והגה יד ממרום שלחה בןן וחסד מלאה, ויוריד לפני בריחים מאזלות מאורי אור השכל ודיעה — ויערני ויאירני ויורני על אחת שערים מאה. —

לכן צטרם יאגרו השערים בהאמרים, אקרב אל המוצב ככילבא רעיה בקולחיה כאכרים, ואשלים פרים נדרים, בדברים ברים. למאיר עיני לבקרים, וישם

שבילי דרקיע

והוא למוד לעשות לוח וקאלענדער בעצמו.

(ה) ולבעבור כי לפי האמור כל ימי חדשי הלבנה הן כ"ט ימים, י"ב שעות תשציג חלקים, והרי כ"ח ימים כנן בשבועות שלימות, וא"כ צבדר ימי השבוע מתרחק מולד ממולד שלחרי, יום א', וי"ב שעות [ותשציג חלקים] והוא הנקרא ש א ר י ת ה חודש.

(ו) ולכן היודע מהי מולד של חודש א', ורוזה לידע באיזה יום בשבוע יחול המולד בחודש הסמוך לו לחרי, יררף רק להמולד הידוע לו, את שארית כל חודש, היינו א' י"ב השל"ג. ובמה שיבא לו יעשה מהחלקים שעות, ומהשעות ימים, ומימימים שבועות. ומה שיבא לו אחר כל אלה, הוא הוא זמן מולד הבא. למשל אם מולד הידוע לך ה' ציוס ו' בשעה כ"ב ושמי"ח חלקים, ורוזה אתה לידע באיזה יום בשבוע מולד של חודש הבא אחריו? יררף לו מן מולד הבא אי"ב השציג ש א ר י ת ה חודש, כז"ל, ויבא ההשמ"ח חלקים ול"ד שעות, ה' ימים. תעשה מהחלקים שעות, ותלרפס לשעות כ"ב לך, ואלה"כ תעשה מהשעות ימים ותלרפס לימים שיש לך. ומימימים שתלך כל ז' ז' מוקן שיעור שבועות — וממלא ישראל לך 61—11—1. ר"ל שהמולד הבא

חלקים	שעות	ימים
848	22	6
798	12	1
61	11	1

ודוא מאמר א' מסוד העיבור בקרנה. ככדי ללמד בני יהודה קשת חשבון תקופות ומולות, וגם לבעבור כי מלוה תהי' לנו עסקיוו כה (כשנת ע"ה א'). אולם העיקר מה שהעניי להכיר עלים האלו לסדר מועד, הוא לבעבור שנתחלה עלה במחשבה לפני לעשות נ"ר לשמחו הקדושה של ע"ר אבא"ו בגאון זוק"ל, אשר באזר כל כלי חמד שהינה אחריו נכרה, נמלא גם חיבור אחד על עבודות. וגם ידעתי שהיה משתוקק להאזינו לאורה. אולם כאשר נדחקתי כסומכס לפני ולפנים בחדרי דבריו הקדושים, מלאתי שהמה קלרים מאל משגל אדם פשוט, ובקורות דבריו הקדושים המה נאותים רק לשכל ענקי כמוהו זוק"ל שה' מעניק החמה בקומתו. — ולכן למען יהנו בו גם קלירי ראי שנתתי מחני ותבנתו חטור זה ופליגא קודשא דדיווא והרחבתי העניינים, וגם סדרתי הדברים בצדקי פדקי, כדי להחננו בין הפרקים (כיומא ד"ד ב'), ובכלל דברי דבריו הקדושים דיני אמרי דילי הוא, שלי ושלנו שלו. והנה נזות ע"ר זוק"ל עמדה לי, כי נתן לי אלהים שכרי, שחדשתי ת"ל כמה דברים ותלמתי כמה קוסיות שלא תרלו לנו הרבשונים. ותשחתי להגב דוטר מרכס לכן תבנתו לסדר מועד מין במוי. והנה ידיעת חשבון זה, נתלק לד' עניינים, והן: א) קביעת החודש. ב) עיבור השנה. ג) תקופת החמה. ד) חשבון חדשי האומות לחמה. ונפרסם אחד לאחד כס"ד.

א) קביעת החודש.

א) אגחנו ישראל קדושים מוין כל ימי תגיט לפי חדשי הלבנה. שנאמר החודש הזה לכם ר"ח, והרי אין לחמה חדשים, דאין ניכר בהקפתה בגלגלה שום חודש, רק בהלבנה, שבסוף מרווחה בגלגלה נגרה אורה, וא"כ בהחלת חדשה, אורה מתחדש ומוסיף והולך, ולכן יקראו ימי הקפתה חודש:

ב) אולם טעם הדבר אשר ארה רנה ושוב, הוא משום דסיהרה לית לה מדגנרמה כלום, ואין לה אור עצמי, שהיא גוף עכור מימי, ומקבלת אור זרהותה מקרני החמה, לפי מעמדה גדה בהקפתה בגלגלה, ולכן רק אז שלה הפונה אל החמה אפשר שיחזיר כולו אז מקלותו, כפי מעמדה מול החמה. ולכן בחלי החודש הראשון, שאז מעמדה הוא באופן שבכל יום יתראה לנו יותר מפני הלבנה הפונים אל החמה, נראה לנו בהלבנה כאילו כל יום אורה מוסיף והולך. ומחלי החודש האחרון ואילך, פני הלבנה החשובים הפונים אלינו, מתחילין להסתיר מומל פני החמה. ולכן נ"כ אורה מתחיל להתמעט לטעינו כל יום יותר, עד שלבסוף החודש כל פני הלבנה הפונים אלינו נסתרים מהחמה. לכן אז לא יראה לנו עליה שום קרן אור. — עד אשר תחזור ותע להקיף בגלגלה בדרכה, אז שוב יתחיל להתראה עליה קרן אור חדש, ואזתה פעה נקרא מולד, שנראה כאילו נולד בה אור חדש.

ג) אמנם דבר פשוט הוא, שמאחר ששעת המולד הוא בעת שיראה קרן אור הראשון על הלבנה. א"כ אין שעת המולד בכל מקום על הארץ שוה, — לזה בכל מקום בארץ יתראה הקרן הראשון על הלבנה בזמן ורגע א' שבו, אלא הכל לפי מעמד המקום מול הלבנה, ומה שיתראה שם ממנה. — אבל מפני שבזמן המקום קדשו הסגורין החודש בירושלים, לכן זכר למקדש נחשוב גם עתה שבזמן המולד כפי שהוא בירושלים עיר הקודש תיב"ב:

(ד) וגמריי דאין בין מולד למולד רק כ"ט יום י"ב שעות ועוד 798 חלקים

משעה (והחלקים הם 44 מינוטען 3 1/8 זעק'). ולכן בחרו קדמוינו לחלק השעה לתה"ק חלקים, מפני דבכה"ג אפשר לחלקם לכמה חלקים שלמים. והיינו חלי, שלש, רביע, חמישיה וכו' חוץ משביעית. ורבינו של"ה נתן ס' לדבר אפשעה בס (ישעיה כ"ו ס"ד) נוטריקון אלף ס' שעה.

שבילי דרקי

סוד העיבור

מחמת שלא נוכל לחלק להיום [כפי' ז'] ע"פ מולדה של לנגה כמודש הואו אינו כ"א לטוף כ"ע ז"ב תש"ג ש"ו.

י) ובאשר שידענו שארית השנה כמה הוא, א"כ אם נדע מולד של ר"ה האחד, ונראה לידע מתי יהי המולד של ר"ה הבא, אז נקבל טבל לידע זאת. דהיינו פטויף על המולד של ר"ה שעבר את שארית השנה. דהיינו אם השנה שצנ' ז' מולדות הללו היא פשוטה, נוסף על המולד של ר"ה שעבר ד"ח תתע"ו. ואם השנה היא מעוברת, נוסף על המולד של ר"ה שעבר הכ"א תקפ"ט, ומה שיצטרף מהחלקים נעשה שעות, ומהשעות ימים, ומהימים נשליך השבועות, ומה שבשאר הח"כ מרומים והשעות והחלקים הוא הוא המולד של ר"ה הבא. לבשל מולד ר"ה של שנה זאת הי' ביום א', בשעה ט', ואפ"ד חלקי שעה, כזה"י

חלקים	שעות	ימים
884	9	1
876	8	4
180	18	5

ובאשר שהשנה פשוטה, נוסף על מולד זה, ד"ח תתע"ו, ונלרף כ"ל. ונעשה מהחלקים שעות, ומהשעות ימים, ומהימים נשליך כל ז' ז', שהן מספר השבועות השלימות. ונמלא שיאשר ה', יח, ק"פ, דהיינו שמולד ר"ה של שנת תר"ה יהי' ביום ה', בשעה י"ח, וק"פ חלקים.

יא) אמנם מן הראוי הוא, שיהי' ר"ה תמיד ביום המולד. רק לפעמים אינו כן, מדיש לזה ד' דחיות ומנחו זה קמאי סימנין בזה"ל.

א) לא אד"ו ראש. ב) מולד זקן בל תדרוש. ג) ג"פ ר"ד בשנה פשוטה גרוש. ד) בט"ו תקפ"ט אחר עיבור. עקור מלשורש. והיך פירושו.

א) דחיה א', לא אד"ו ראש. ר"ל כשהי' מולד תשרי ביום א', או ביום ד', או ביום ו', בימי השבוע או נדחה ר"ה ליום שאחר המולד (כ"א תכ"ח). ופעם דחיה ז' הוא, דאם יהיה ר"ה ביום א', אז יבוא השבועא רבה בשבת, ולא יחצונו אז השבועות. ולפעמים מתרמי ב' וג' ר"ה זא"ך, ונמלא ישכח לבטוף מלות היבוס הערבות. ואף דבר"ה לא חששו כך כשיחול בשבת. שיחצטל מלות חקיעת שופר דאורייתא? ועכ"פ חובט הערבות שאינו רק הלמ"מ (כסוכה מ"ד א'), היא קלה על האדם. והכי חכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה (כחגיגות ד"א א'). וגם בימי ד' או ו' אין קובעין ר"ה, שלא יבוא י"ב סמוך לשבת. דשנקבע ר"ה ביום ד' יבא י"ב ביום ו'. וכשנקבע ר"ה ביום ו', יבא י"ב ביום א'. וחששו ח"ל משום ירקא ומתיא (כ"ה ד"כ ע"א). להכי גם בכה"ג דחינן את יום ר"ה ליום שאחר המולד (כ"ה ד"כ ע"א).

ב) דחיה ב', מולד זקן בל תדרוש. ר"ל אם יהי' מולד תשרי י"ח שעות ביום, שהוא בחצות היום, או למעלה ממנו, או נקרא מולד זקן, ונדחה ר"ה מאותו יום ליום שלאחריו. ופעם הדבר כיון דכ"ד שני מכסי סיהרא (פ"א ד"ה ד"ב), דלדין שית מחדתה י"ח מעתיקא, ולבני א"י להיפך. וא"כ כשהי' המולד אחר י"ח שעות ביום, לא תראה הלכנה בלאתו יום בשום מקום ביום ר"ה — וזה יזלתא לז"י. ולכן דחינן את יום ר"ה ליום שאחר יום המולד. ואם יהיה למחר א' מימי אד"ו, כמו ר"ה של שנת ה'ר"ה הבעל"ט, שהמולד הוא ביום ה' י"ח שעות וק"פ חלקים, נמלא הוא מולד זקן. וגם למחרתו ביום ו' א"א שיהיה ר"ה, מתאמרינן לא אד"ו ראש, לכן, נדחה ר"ה ליום ש"ק, דהיינו ב' ימים אחר המולד. אולם אם נחסר רק חלק א' מתתק"ף חלקי שעה מן ה"ח שעות ה"ל, אז אין ר"ה מרחה מיום המולד, דהרי אז אפשר שהרחה הלכנה או בלאתו יום ברגע האחרון בשום מקום.

ג) דחיה ג', ג"ט ר"ד בשנה פשוטה גרוש, ר"ל אם השנה הבאה יהיה פשוטה, והמולד של ר"ה הוא ביום ג' בשעה ט' ור"ד חלקים, מהתחלת הלילה, וכ"כ אם השעות או החלקים הם יותר מזה. אז ג"כ נדחה ר"ה מיום המולד. — וגם למחרתו ביום ד' א"א שיהיה ר"ה דהרי לא אד"ו ראש. ולכן נקבע ר"ה ביום ה', דהיינו למחרת מחרתו מיום המולד. ופעם הדבר הוא משום שכשנוסיף על ג"ט ר"ד שהוא המולד מר"ה זה ד"ח תתע"ו שהוא שארית השנה של שנה פשוטה הבא, א"כ יהי' המולד של ר"ה הבא אחר שנה זאת ד' י"ח, דהיינו ביום שבת י"ח שעות על היום. וא"כ יהיה המולד הוא מולד זקן, ונלטרך לדחות או ר"ה מיום המולד, וגם מיום שלאחריו נלטרך לדחות, דלא אד"ו ראש. וא"כ אם היינו קובעים ר"ה זה ביום המולד, דהיינו ביום ה', יהי' צינ יום ר"ה זה ליום ר"ה הבא ו' ימים, ונלטרך לשעות בשנה שלפני ר"ה הבא, שמונה חדשים מיום המולד. ורק ד' חדשים חסרים, וזה ארוך הרבה יותר מדאי מ"כ פעמים כ"ע י"ב תש"ג בשנה פשוטה בשנת הלכנה, שאינו בחצות רק ש"ד ימים? לכן ניהא טפי לדחות ר"ה זה מיום המולד ביום ג', ליום ה', ויהיה ר"ה הבא ביום ב' ויהי' צינ ר"ה זה לר"ה הבא רק ד' ימים ותהי' השנה כסדרן. אבל אם נחסר רק חלק א' מתתק"ף שששעה מהמולד ג"ט ר"ד דלא יחסר ג"כ חלק א' מן ה"ח שעות של יום המולד הבא. אז אם השנה הבאה היא מעוברת. דשני אופנים אלו לא יהי' ב"ה הבא מולד זקן, או נקבע ר"ה דהשתא ביום המולד, דהיינו ביום ג'.

ד) דחיה ד'. במ"ו תקפ"ט אחר עיבור עקור מלשורש, ר"ל אם יבוא מולד ר"ה דאחר שנת מעוברת, ביום ב', בשעה ט"ו ותקפ"ט

חלקים על היום, וכ"כ כשהשעות או החלקים יהיו יותר מזה, אז נדחה ר"ה מיום המולד, ונקבע ביום ג' שלאחריו. ופעם הדבר שאם מולד זה הוא צעת במ"ו תקפ"ט, א"כ היה מולד ר"ה שלפני ג' י"ח, שהרי אם תנכה מן בט"ו תקפ"ט, שהוא מולד של ר"ה דהשתא, את היתרון של שנה מעוברת שעבר' דהיינו הב"א תקפ"ט (כלעיל כ"ו א').

חלקים	שעות	ימים
589	15	2
589	21	5
	18	8

יח"ח הא"ך אפשר לנתת 21 מן 18. או 5 מן 2

י"ל תהיה לך להט"ו שעות יום א' מהב' ימים, ויהיו יחד 39 שעות ומתן תנכה 21 שעות ויב' ליום א' והשתאר לך תהיה שעות שלמה, ויהיו יחד 8 ימים ומתן תנכה 5 ימים, וא"כ היה מולד זקן, ונדחה אז ר"ה מיום ג' שבו הי' המולד. וגם ביום ד' שלאחריו לא יהי' אפשר לקבוע ר"ה או, דלא אד"ו ראש. ועל כרחק הי' אז ר"ה ביום ה'. וא"כ אם נקבע ר"ה זה ביום המולד שהוא יום ב' לא יהי' צינ ר"ה זה לר"ה שעבר רק ג' ימים. והרי זה א"א כשהשנה מעוברת, אם לא שיהיו ח' חדשים חסרים בשנה מעוברת, וזה קטור הרבה מ"כ פעמים כ"ע י"ב תש"ג ח' חדשים חסרים. לכן דוחינן את יום ר"ה הזה מיום המולד ליום שלאחריו, ואז יהי' ד' ימים צינ ר"ה זה לר"ה שעבר, ועשינו ג"כ מה"ע השנה שעברה חסירה, דהיינו השוון וכסליו שנין חסרי, כמו שנבאר להלן (כ"ו י"ב). אולם אם נחסר רק חלק א' מתתק"ף מן במ"ו תקפ"ט ה"ל צמוד דהשתא, דלא לא יהי' מולד של ר"ה שעבר מולד זקן. או שלא יהיה שנה מעוברת שנת עיבור, אז נקבע ר"ה זה ביומו (מיסו בזמן שקידשו ע"פ ראייה לא פנו אל ד' הדחיות הנ"ל ולעולם

קדשו המודש ביום שאלו העדים (דמכ"ס פ"ה מקד"ה ט"ב). דהיינו יום א' ויב' דחיות תלוי קביעת השוון וכסליו, שיהיו שנין מלאין או שניהן חסרין, או א' מלא וא' חסר. דאם אין שם שום דחיה ב"ה הזה ור"ה הבא, אזי יהי' צינ ר"ה דהשתא לר"ה הבא, חוץ מיום קביעתו של זה ושל זה, ג' ימים בשנה פשוטה, וה' ימים בשנה מעוברת. ולכן עושין אז השוון חסר וכסליו מלא. ונקראת השנה כסדרן (כלעיל כ"ו א'). ואם ע"י הדחיות הנ"ל שבר"ה דהשתא, יהיו צינ ב' הר"ה חוץ מימי קביעתו בעלמא, ב' ימים בשנה פשוטה, או ד' ימים בשנה מעוברת, אז נעשה השוון וכסליו שניהן חסרין. ונקראת השנה חסירה, ואם ע"י הדחיות הנ"ל הנקרא ר"ה הבא מיומו, ויהי' ע"י צינ ב' הר"ה חוץ מימי קביעתו ד' ימים בשנה פשוטה, או ו' ימים במעוברת אז יהיו השוון וכסליו שניהן מלאין, ונקראת השנה שלמה. (ופעם הדבר שאנו מחסרין או ממלאין דוקא ב' חדשים אלו, הוא משום שנוצט לתקן השנה מתחלה, כדי לידע סדורן מיד, שלא יבא הדבר לידי שכתה. רק שלא יהי' אפשר להוסיף או לגרוע בחשרי מדיש בו זמנית ומעדים כדי שלא יתלכללו ע"י השני, ולכן נהרגו לעשות השניים בחשוון וכסליו כסדורן לתש"י [כ"כ המפרש לקד"ה פ"ח ס"ו]. ועוד משום שחשוון וכסליו היותר רחוקים מהעודות, ואף אם עשו כזה אישית נקביע דירחא, לא אהו למיכל חוץ בפסח, דתוך הזמן המרובה הזה כבר ישמעו מאחרי' אם היו חסרים או מלאים [וע"י עירובין ד"מ ע"ב]. ואח"כ יעברו או יחסרו אחד מחדשי הקצו, י"ל דמינין ועד תשרי א"א לחסר או למלא יותר, כי הימים האלה מנויים הם לנו כי מתחילת פסח ועד עזרת ליל כ' יום, ומעזרת עד י"ב תרין לילות ג"ס מ' יום, כנגד ג"ס מ' ימים שהי' תשע"ה כבר עד כיום האחרון שהוא י"ב א"ל הקדיש סלמתי כדברך, א"כ לא נבאר בידנו למלאות כ"א חשון ו כ"ס ל).

די) ולפעמים ממלאין חשוון וכסליו משום טעם אחר. דהיינו משום שה"ל שנהשכרו לנו בכל חודש וחודש של חשבונם כשעשינו חשון כסדרן דהיינו ו' חדשים מלאים וו' חסרים בסיווג (כלעיל כ"ו א'). והרי בחשבון כסדרן לא יהי' די, רק אם יהי' כל חודש רק כ"ט יום ונמלא אז חלי היום שחסר בחודש אחד יתמלא בחודש הסמוך לו. אבל הרי כל חודש הוא תש"ג חלקים יותר מב"ע יום ומחלה נמלא שכל שנה שחשבונם כסדרן א' מלא וא' חסר נחשרו לנו בסוף השנה י"ב פעמים תש"ג חלקים של חשבונם וכשנלפס נמלאם ח' שעות ותתע"ו חלקים. ולכן כשיתרבו אל השעות ברבוי השנים יתהווה מהם יום שלם שחשורנו בחשבוננו להלך הלכנה? להכי מה"ע הוסיפו תחתינן למלאות חשוון, וע"י יושלם לנו היום הוא שנהשכר לנו (דמכ"ס פ"ד מקד"ה ט"ג). ולקמן כ"ב' נביא עוד דעהינו בזה בס"ד.

יד) וקדמונינו ז"ל מסרו לנו סימנין לידע מיד אם חשוון וכסליו שניהן מלאין, או שניהן חסרין או א' מלא וא' חסר. והסימנים הללו בניינן על עקרי זה החשבון והדחיות שאמרו. וזה ע"י ז' מלות אלה לשנה פשוטה, וז' מלות שבלך לשנה מעוברת, כזה:

בסנה פשוט'	בסנה מעוברת
בחג	בחה
בשה	בשו
גכה	גכו
השא	השג
הבו	החא
זשג	זשה
זחא	זחג

ולפי

שבילי דרקיע

סוד העיבור

יתר על שנות הלבנה תוך י"ט שנים רק שנה אחת והס"ה חלקים. (כ"כ הרמב"ם פ"ט מקדש"ח).

(ב) ותמוה מאד, הרי כשיתרנו המחזורים יתרכו אלו השנה ותפ"ה חלקים עד כדי כמה ימים שחתי" שנת החמה יתירה על שנת הלבנה והרי אנו רואי" שיתקדשו בכל מה דלפנינו ורואי" שהמפרש בקדמ"ח פ"ט ה"ג כתב שכשיבא גואל לדק יתורן קושיא זו. ויען האזוב אבר בקיר, ישראל הקטן נים ולא תיר. כרוך למחית ישועה ולודד ניר. ולפע"ד בל"ז ק' הרי מה שחשבו שחפר לנו ב"ט שנות הלבנה ר"ו ימים, י"ח שעות ותל"ז חלקים, היינו רק מה שחפרה הלבנה ב"ט שנים נגד י"ט שנות החמה. אבל הרי אהנו נחשבו שנת הלבנה רק שני"ד יום, א"כ מתשנן שנות הלבנה נופס יתכרו לנו בכל שנה ח' שעות ותתע"ו חלקים (דהיינו י"ב פעמים תשנ"ג) וא"כ ב"ט שעות הלבנה יתכרו לנו י"ט פעמים ח' שעות ותתע"ו חלקים, שכן יחד ו' ימים וכ"ג שעות, ותמ"ד חלקים. ואם נלדפס לר"ו ימים י"ח שעות ותל"ז חלקים, דהיינו יתרון י"ט שעות החמה על שנות הלבנה כלל, יבא לר"ג ימים וי"ח שעות שחפרו לנו בקביעות הי"ט שנה? ואם גם שנעשה נגד זה ב"ט שעות הלבנה ז' חדשי עיבור בני ל' יום, שכן יחד ר"ו ימים. עכ"פ חפר לנו בקביעות י"ט פעמים ג' ימים וי"ח שעות וא"כ נשאר אלה לנו? וא"כ לא נגד דקפוא לשמאל בחשבון תקופותיו (כעירובין דנ"ו א'), דקיי"ל כוותי' לחשב שנת החמה פס"ה ימים ושש שעות ולעיל. אלא חתי' לגב אדא שכתב הרמב"ם (פ"י ה"ו מקדש"ח) שעל השנן של רב אדא היו סומנין הפסכדין כשיבור השנה, ואין שנות החמה רק פס"ה ימים וז' שעות ועוד 417 ⁴⁵⁰ משעה, וא"כ בסוף י"ט שנה

אשר בכללן יש ז' שנים מעוברות ועלה שנות החמה פס שנות הלבנה שזה בשנה לדעת הרמב"ם. עכ"פ דע"פ לפי השקיענו שנעשה חודש א' מלא וחודש חסר, יתכרו לנו בכל סוף מחזור ו' ימים וח' שעות. ואפי' אם ננכה מזה ז' חזי ימים בקירוב שהוספנו בכל ז' חדשי עיבור אחתי חסרים ג' ימים בקירוב בסוף כל מחזור? *) ומה שר"ה המפרש לך"ה להשקיע רוחינו שנמתין עד שיבוא גואל הגדל לתרן קב"א וזהו, בזה לא תתיישב דעתנו בזאת הקב"א, כי קודם שיבוא גואל דרקיע ב"ב לא נוכל לעבור את פי ה' שאזנו לבלי לחוג חג הפסח רק בזמן האביב (כפי י"ו), והרי לפי חשבוננו ה"ל יחסר לנו בכל י"ט שנה ג' ימים וח' שעות. ובאשר שאלחנו עתה בשיף מחזור ר"ה מבריאת העולם, א"כ כבר עברו יותר מג' שנים ששנות החמה קדמה ללבנה. וא"כ שעל כרחך שכמה פעמים היה פסח במחזורים הרבים האלו בחלוצה הקק או בחלוצה הרוקף, והרי קמן דלא הוה קבי, ומאין יבא כן, והיכן נשאר לנו הימים והשנים הרבים שחכרו לנו? (א) אולם הראוי ה' בליור הלוות של מחזורים שנטור (פי' תכ"ח), שכל מחזור של י"ט שנה יהיו ח' או ט' שנים שלמות, דהיינו שחשון וכפלו יהיו שניהן בני ל' יום. ורק ד' או ה' שנים חסרות, שחשון וכפלו יהיו שניהן בני כ"ט יום. ולמה יהיו כפלו השלמים מהחסרים? על כרחך, הא שנעשה חשון וכפלו מלאין הוא לא נגד מעשה החיות (כלעיל סי' ו"ב), כיא גם כדי למלאות ולכלות הג' ימים וי"ח שעות שיתכרו לנו בכל מחזור. ויחלוא לחשון או חסרואו, הכל לפי האות לפי חסרון עיבור מהג' ימים וי"ח שעות סג"ל? (ב) אמנם הא דבחרו לעבר דוקא ז' שנים של ג"ח אר"ש (שי' סי' י"ט). דהיינו משום שבלאו השנים כבר נקוסף שנית החמה על שנות הלבנה כשיעור חודש לבנה שהוא כ"ט י"ב תשל"ג או יותר. ובשנת ח' אף שלא נשאר אז מותרות לחמה עדיין רק כ"ז ימים ושעה א' ותק"ב חלקים, כזה.

ואפי' מלות ה"ל, שכשנעדם נדע קביעות כל השנה, נחצר או נחלק נ"כ ז' זוגות פשויות שבתורה, שכן ויקהל פקודי. תזריע ומלור ע. א חרי קדושים. בזה בחוקותי. חוקת ובלק. מעות ומסעי. נלבים וילך. וזה לעצור שחתי לנו קדמונינו ז"ל גם בקריאת הפרשיות כללים קבועים בזה הלשון. א) ב"פ ש"ע ופסחו, וב"פ ש"ע ופסחו. ב) ב"פ ש"ע ופסחו. וזה פירושו. (הס' הא') שנת פשוטה הקראו לעולם ט' קודם פסח. ובמעוברת הקראו מטרע (שנרין הסגר) קודם פסח. חזן שאם חל ר"ה ביום ה' והשנה היא מעוברת אז הרי לרין לקרות פרשת נח בשנת ר"ח חשון, ונתוסף שנת א' בהחורף, לכן קורין אז אחרי קודם פסח. (והס' הב') לעולם מנו ועל ר"ל לעולם הקראו פרשה א' בין בחוקותי שיש בה החוכמה, לבין חג השבועות, שהוא ר"ה לאלול ולפירות. חזן שאם ר"ה ביום ה' והיא מעוברת, אז קורין נשא קודם שבועות מטעם שבסיומא א ה"ל. (והס' הג') לומר וללו, ר"ל תאזנו לוס ט' בזה ומיד נבכה שלחתינו הקראו פרשת ואלהינו. והטעם כדי שיקראו פרשת דברים שמתחלת בחוכמתו של משרע"ה, קודם ת"ב. ואחר יום העבור נקרא פרשת ואחתינו שיש בה קבלת התורה, דלחר עיבור ענין יקבלו על עצמן לקיים התורה כאלו קבלה מתע"ה. (והס' ה') קומנו ותקעו, ר"ל לעולם הקראו נלבים קודם ר"ה, מידם בה עניני השבוע הגרובה קודם ליום ר"ה. ועוד כדי להפסיק עם קריאת פרשה א' בין תוכחה שבפרשת כי הבוא, לר"ה. ולכן כשר"ה ביום ב' או ג', דלא יהיו ב' שבתות בין ר"ה לבסוטה, אז מה"ט מחלקין נלבים וילך, וקורין וילך בין ר"ה ליו"כ, ופרשת האזינו בין יו"כ לסוכות (ומינו גם סימא בג הסלך פת וילך ר"ל אם ר"ה שנו מן הקב"ה על פסול שגראו, יהי ביום ב' או ביום ג' או שמתין ומחלקין פרשת וילך מן פרשת ולמים). עד כאן דברנו מלפון קביעות החודש של לבנה ודיניה. ועתה נחל ב"ד לדבר מעיבור השנה שחליו ועומד מהלך הקפת החמה.

ב) עיבור השנה.

(א) כל זה החשבון ה"ל ה' די לנו אם היינו מונין רק לחדשה של לבנה. אבל הרי הקב"ה לוונו בה"ק שמור את חודש האביב ועשית פסח (דברים ט"ז פ"א). דמשמע שלעולם לבנו זמן האביב. וכן כתוב בסוטה, בזה האביב באשך מעשך מן השדה (שמות ל"ג פ"ט). דמשמע לעולם יהי' פסח בזמן האביב. ואם היינו מונין חגיגו רק לחדשי הלבנה, הרי פסעו שלפעמים היו תלים פסח וסוכות בחלוצה הקק ולפעמים בחלוצה הרוקף. והרי ד' חלקי השנה אביב, קין, בל"ה, חורף, הן נטבע אלינו כפי מעמד החמה בתקופתה בהלוכה נגד דוד הרצן. והרי שנת החמה, דהיינו משך ימי הקסמה בגלגלה, הוא פס"ה ימים ושש שעות (ו"א מעט פחות מזה, רמב"ם ר"פ מקדש"ח ונאמת הוא, 5 שעות, 48 מינוטין 51 עקודות). והרי שנת הלבנה, שהוא י"ב חדשים, כל א' אינו יותר מכ"ט יום י"ב שעות ותשנ"ג חלקים (כלעיל סי' ד'). ואם תכפיל י"ב פעמים כ"ט י"ב תשל"ג, יבוא שני"ד ימים, ח' שעות, ותתע"ו חלקים. ואם ננכה סך זה משפ"ה ימים ושש שעות שנות החמה? נשאר י' ימים כ"ח שעות ור"ד חלקים שפוחה שנת הלבנה משנת החמה?.

(ח) וב"ד דקשה לפי מה שנעשה אהנו א' מלא וח' חסר (כפי' ח), א"כ יהיו ימי שנת הלבנה רק שני"ד ימים. ואם גם מזד' ד' הדחיות נעשה חשון וכפלו שניהן מלאין, לא יהיו יחד יותר משפ"ה ימים. וכ"כ אם מזד' ד' הדחיות נעשה חשון וכפלו שניהן חסרים לא יהיו כל ימי שנת הלבנה רק שני"ד ימים, וא"כ שפוחה שנת הלבנה הרבה משנת החמה, והרי אנו לריבים לכוונם יחד ובאחר? . והל"ל נוסף על כל שנה ושנה של לבנה י"א ימים כשיעור החסר מימות החמה. זה א"א, מדכתוב לחדשי השנה, חדשים אחת מונה לשנה ולא ימים (כמנינה ד"ה א').

(ט) ולפיכך נמסר לנו מרבותינו ז"ל להצב שנת הלבנה ע"פ מחזור קטן, שהוא המשך י"ט שנה של לבנה, דבכל י"ט שנה ישו ז' שנים מעוברות, בני י"ג חדשי לבנה, דהיינו שנת ג', ו', ח', י"א, י"ד, י"ז, י"ט (וסומקן ג"ח אר"ש), דע"י זה חדשי עיבור אלה יושלם מה ש"ט שנות לבנה שחתיים מ"ט שעות החמה בקירוב האפשרי. דהרי בכל שנת לבנה חסרו י' ימים כ"ח שעות ור"ד חלקים (כמנינה כפי' י"ז). ואם תכפיל זה י"ט פעמים כשנת מחזור הקטן, יבוא ר"ו ימים וי"ח שעות ותל"ז חלקים. וזה מה ש"ט שנות הלבנה שפוחים מ"ט שעות החמה. ותחת זה הוספנו ז' חדשי עיבור תוך הי"ט שנים והרי ז' פעמים כ"ט י"ב תשל"ג יעלו ר"ו ימים וי"ח שעות וקב"א חלקים וכשתנכה זה הסך, מיתרתו ש"ט שעות חמה יתרים על י"ט שנות הלבנה כלעיל, חוק' *) לא ינאר ממה ששנות החמה הוא

חלקים שעות ימים	
מותרות כל שנה של חמה על שנת הלבנה	10—21—204
ונבפ"ל המותר ה"ל ג"פ כעד שנת אב"ג	3
א"כ יהיה מותרות ג' שנות חמה ה"ל . . .	82—16—612
לכן נעשה בשנת ג', ב' אדרין, וננכה ל' יום של אדר הראשון ממותר ה"ל . . .	30
נשאר עדיין בסוף ג' שנים מותרות לחמה	2—15—612
וב"כ נשאר לחמה מותרות משנת דה"ו אחר נכיון אדר הראשון שקבענוהו בשנת ו'	2—15—612
נצרך לזה טוב מותרות לחמה משנת ד"ח, דהיינו ב' פעמים יב"א ר"ד	21—18—408
נכצא שנשנת ח' יהיה מותרות לחמה על שנות הלבנה	27—1—452

והרי זה אינו בכדי אדר הראשון שנקבע בשנת ח' שהוא ל' יום. אפי' מעברין שנת ח', דאם נמתין מלעבר השנה עד שנת ט' בהמחזור, היתה החמה אז יתירה הרבה מלא מכדי חודש על הלבנה. לכן מקדימין ומעברין השנה בשנת ח', וכן נעשה בח' שנים השניים. עד שבסוף המחזור מעברין מה"ט ב' שנים בשיבוע רק שנה א', דהיינו שנטעבר שנת י"ז ולא שנת י"ח, וא"כ נעבר שוב (* ע"י כפי' עמים לניסם נריש מלאך י"ב חזן פ"ז. שנת

יתרון י"ט שעות החמה חלקים שעות ימים	206—18—636
של י"ט שנות הלבנה	206—17—151
סך ז' חדשי עיבור	1—485

שבילי דרקיע

סדר העיבור

ומחלה, ואי ב'ט' שעות ומחלה ביום או בלילה; ושל תשרי, נופלת ב'ט' שעות או ב'ט' שעות ביום או בלילה; ושל ט' שעות נופלת ב'ט' ומחלה ביום או בלילה.

לח) וערה אמה הקורא הכניב, אם שמת על נדך היעז כל הדברים אשר דברנו עד עכשיו, בכל הכללים והפרטים, ואתה צקי בהן ובשמותיהן, כבר נתבטלה ידיעתך בחכמה זו, עד שאם גם לא ידעת משום מולד מאי ה' בחודש הקודם; גם לא ידעת משנה הקודמת אם היא מעוברת או פשוטה; גם מתקופה הקודמת לא ידעת מאי היא, וגם מסדר הפרסיות לא ידעת דבר; אעפ"כ אם רק ידעת באיזה שנה מבריאת העולם, ובאיזה חודש, ובאיזה יום בחודש, ובאיזה יום בשבוע אתה עומד, די לך רב כח לסדר לך לוח בכל הדברים הנ"ל כראוי.

לש) שאל לך שאלה א' אם השנה של חמשה חלקים תר"ה הבעל"ט פשוטה, או מעוברת? תשרי החלק מספר השנים שעברו, שהן 5604 למחזורים קטנים של י"ט שנה, ונמצא שעברו כבר רל"ד מחזורים, ונשאר

19	360	294
38		
180		
171		
94		
76		
18		

י"ח שנים
א"כ שנת תר"ה הוא שנה י"ט במחזור קטן; וא"כ היא מעוברת (עי' סי' י"ח).

כ) שאלה ב' מהי היום מולד תשרי של שנת תר"ה? תשובה: על זה נביא, כיון שעברו משנות העולם רל"ד מחזורים וי"ח שנים, לכן נלרץ חזרה רל"ד פעמים בי"ח חצ"ה שארית כל מחזור (עי' סי' כ"ד) פולה חזרה בידה תש"ל ימים, וי"ז שעות, וחלק כ' חלקים

חלקים	שעות	ימים
1050	17	790
792	9	52
294	9	35
204	5	2
180	18	880
180	18	875
180	18	5

לרף לוח שארית של י"ח שנה שיש בהן י"ב שנים פשוטות ושש שנים מעוברות (עי' סי' כ"ד). שארית י"ב שנים פשוטות, הוא י"ב פעמים ד"ח תחע"ו (עי' סי' ט'), הן י"ב ימים, ט' שעות, וחש"ב חלקים, כזה ושארית של שש שנים מעוברות (עי' סי' ט'), הוא ו' פעמים הב"א תחפ"ט (עי' סי' ט'), הן ל"ה ימים, ט' שעות, רל"ד חלקים, כזה

לרף לוח מולד תשרי של שנת תר"ה. ומולד ר"ה, נקל לך לחשוב מולד של כל חודש וחודש, דהיינו בשהסוף בכל חודש או"ב תשע"ג על מולד שלפניו דהיינו; בולד תשרי תר"ה י"ח ביום ה', י"ח שעות, וק"פ חלקים; ד"ה דאנערשטאג

- חשון — ביום שבת, ו' שעות, והקט"ג חלקים; ד"ה, ליל שבת אין דער ערשטען שטונדע נאך מיטטערנאכט.
- כסלו — ביום א', י"ט שעות, ותרפ"ו חלקים; ד"ה, זאנעטאג, נאך 1 אוהר נאכמיטטאג.
- טבת — ביום ג', ח' שעות, ושל"ט חלקים; ד"ה, ד"ה נאכט פאר דינסטאג נאך 2 אוהר נאך מיטטערנאכט.
- שבט — ביום ד', כ"א שעות, וקי"ב חלקים; ד"ה, מיטוואך, נאך 3 אוהר נאכמיטטאג.
- אדר ראשון — ביום ו', ט' שעות, ותקפ"ה חלקים. ד"ה, ד"ה נאכט פאר פרייעטאג נאך 3 אוהר נאך מיטטערנאכט.
- מולד ואדר — ביום שבת, כ"ב שעות, ותרי"ח חלקים. ד"ה, שנת נאך 4 אוהר נאכמיטטאג.
- ניסן — ביום ז', י"א שעות, ושנ"א חלקים; ד"ה, ד"ה נאכט פאר מאנטיאג; נאך 5 אוהר נאך מיטטערנאכט.
- אייר — ביום ד', מ"ד חלקים; ד"ה, דינסטאג נאכמיטטאג נאך 6 אוהר.
- סיון — ביום ה', י"ב שעות, תתל"ז חלקים; ד"ה, דאנערשטאג מארנעטאג נאך 6 אוהר.
- תמוז — ביום ו', כ"ה שעות, ותקנ" חלקים; ד"ה, פרייעטאג נאכמיטטאג נאך 7 אוהר.

דמשיי עס ד"ס חמ"ה ישראל, לא משמע בן? עכ"פ אלמ"ו האלו זקוקי נראה שהולך ע"פ דרך המפרש לקד"ח (פ"ט ס"ג). שמעך מניין למנוח כר"ח, סיני שבתאי נכרא העולם, וע"פ. דהיינו ארץ הרשון שהוא תכלית הבריאה נכרא בר"ה שהיא אז בערב שבת, וא"כ היתה בריאת העולם ביום א' כ"ה אלול (כפ"ס דרמנהדרין); והנה המאורות ביום ד' כ"ח אלול בתחלה הילול ואעפ"כ לא הפילו אורן עד בסוף ג' שעות מהתחלה היום, דה"ל ט"ז שעות מהתחלה ליל שלפניו; וס"ט ממ"ד וכל זכאם, דכל מעשה בראשית בקומתן נכראו (כר"ה ד"ח א'); והרי עיקר טוקף זריחת השמש בסוף ג' שעות מהתחלה היום. ושמשוה חמה עם לזכה בתחלה יחד וחזרה הלזכה ועלתה מיד, יום א' וכ"ג שעות, עד סוף שעה י"ד מהתחלה הילול שקודם יום ו'; שאז חזרה ונולדה. וא"כ אז ה' מולד הרשון האמיתי, וסימנך וי"ד, ר"ל יום ו' סוף שעה י"ד. רק כיון דהתחלה בריאת העולם ה' ביום א' כ"ה אלול מהשנה שקודם בריאת העולם; לכן מניין למולדות כאלו נכרא העולם בר"ה שלפניו. וכיון דבין מולד ר"ה למולד הסמוך לו יש ד"ה תחע"ו (כס"י ט'), א"כ כשנגמרה ד"ח תחע"ו מולד לזכה הרשונה בזמנה מן וי"ד, יבוא בהדר, והוא מולד של ר"ה שקודם בריאת העולם; ור"ל דה"ל כאלו היה המולד הרשון ביום ז', בשעה ה', ור"ד חלקים. — ולכן נקרא מולד הרשון זה מולד תו"ה, ר"ל המולד הזה הוא מהשנה שלא ה' שום דבר בעולם רק חמה, וכמ"ס והארץ היתה פורה וכו'. ולרבינו בחי מרומז מולד תו"ה זה בתה"ק; דכיון דבריאת עולם ששם מ"ב; להכי בהתחלה הה"ק יש ב גדולה במלת ב' ר"א ש"ת; ולאחר מ"ב אורחות יש אורח ב' במלת ו' ב' ו' ו' ו' וב' אחר מ"ב אורחות יש אורח ר' במלת ו' א' מ' ר'; ושבו אחר מ"ב אורחות יש אורח ד' במלת ו' ב' ד' ל' (ה) אמנם אע"פ שבאמת נבראת החמה (ע"ס הלכנה) בתחלה ליל ד', ככ"ח אלול; אפ"ה לתקופת החמה קי"ל כר"י (פ"א דר"ה ד"ב א') כאלו בניסן שלפניו נכרא העולם; דהיינו שמלרפין אורח יום א' וכ"ג שעות שקדמה חמה ללזכה (כמבואר בס"י ל"א), עס חני שארית השנה, שמניסן של ה' ועד תשרי שבו נכרא העולם; והרי שארית השנה שהחמה יתורה על הלזכה בהמשך שנה הוא יב"א ר"ד (כלעיל ס"ו י"ז), נמצא חני שארית הכל' הוא ה' ימים, י' שעות, ותרי"ב חלקים; ארסס ליום א' וכ"ג שעות שקדמה חמה ללזכה, יעלה ז' ימים ט' שעות ותרי"ב חלקים שקדמה חמה בתקופת ניסן קודם למולד לזכה שבניסן של ה', וסימנך ו"ט תרמ"ב. זהו תקופת חמה הרשונה, וממנה חושבין כל התקופות שלאחריה, דחשבונו כאלו כבר נבראה החמה אז.

ל' לפי האמור למעלה (ס"י ל"א) שכל תקופה מרוחקת מחזירתה רק ז' שעות ומחלה, וגם אחריו עס (ס"י ל"ב), שהתקופה הראשונה האמיתית היתה בתחלת ליל יום ד'; א"כ יש בכל כ"ה שנים שהוא מחזור גדול, ז' שבועים קטנים בני ד' ד' שנים, שחוזרת בכל א' מהן התקופה הילול; דהיינו בשנה ראשונה של כל מחזור גדול, תהיה התקופה בתחלה שעה ראשונה של ליל ד'; תקופת המזל שאחריה, תהיה בסוף ז' שעות ומחלה בליל ד'; ותקופת תשרי הסמוך לה, תהיה בסוף ג' שעות על היום ביום ד'; ותקופת ערב שהחמה תהיה בסוף י' שעות ומחלה ביום ד' וסימנך או"ג. ובשנה השנייה שבמחזור הגדול, תהיה תקופת ניסן בסוף שעה ו' בליל ה'; ותקופת המזל תהיה אחריה בסוף שעה א' ומחלה ביום ה'; ותקופת תשרי בסוף ט' שעות על היום ביום ה'; ותקופת ערב שהחמה תהיה בסוף ד' שעות ומחלה בליל ו' וסימנך וא"ב. אחר"כ בשנה שלישית ורביעית חוזר לסימן או"ג וא"ב; רק שתחת שב' שנים הראשונים חלו ב' תקופות ניסן בליל'; עתה בשנה שלישית ורביעית יתחיל עס תקופת ניסן ביום; דהיינו תקופת ניסן בשנה שלישית תהיה בתחלה שעה א' על יום ו'. ושאר התקופות נמשכות אחריה מן' שעות ומחלה לז' שעות ומחלה; עד שבשנה הרביעית חוזר תקופת ניסן לחול בסוף שעה ו' ביום שבת; ותקופת המזל ז' שעות ומחלה אח"כ, דהיינו בסוף שעה א' ומחלה בליל יום א'; וכן ב' התקופות נמשכות אחריה, מן' שעות ומחלה לז' שעות ומחלה; וזהו הסיוע הרשון של ד' שנים הראשונים. אחר"כ מתחיל שוב הסיוע הב' של או"ג וא"ב ד' פעמים, כחמון סיוע הרשון ממש; וכן הוא בכל סיוע וסיוע מן' הסיועים של ד' שנה. אמנם בסדר ימי השבוע חוזרת תקופת ניסן ב' הסיועים הל"ל, באלו הימים, בתחלה סיוע הרשון יחול תקופת ניסן בתחילת ליל ד'; ובתחילת סיוע ב' בתחילת ליל ז', ובתחילת סיוע ג' בתחילת ליל ז', ובסיוע ד' בתחילת ליל ה', ובסיוע ה' בתחלה ליל א', ובסיוע ו' בתחלה ליל ג'; ובסיוע ז' בתחלה ליל ז'. עד שבתחלה המחזור הגדול הבא אח"כ, יהי שוב תקופת ניסן בלילה שעה ונחמה רגע כמו שעת הבריאה, בתחילת ליל ד' (כלעיל ס"י ל"א). וכן חוזר תמיד הלילה.

לז) נמצא תקופת כ"סן אינה נופלת רק בתחלה היום או הלילה, או בחצי היום או הלילה; ותקופת תמוז אינה נופלת רק ב' שעות

שבילי דרכות

סוד העיבור

ומטות ומסעי. על כרחק שנחבר זוג א' מהן לקרותן בשבת א'. ולכן נחבר חוקת ובלק, שהן קטנים יותר ממטות ומסעי. וכן שאלת שבת נחמו לא נשאר בשנה זאת רק א' שבתות קודם ר"ה. ואחר פרשת ואחמנו עד לאחר האינו, הן ח' פרשיות, ומדלת ר"ה דשנת תר"ו ביום ה', א"כ לא יהיה שבת בין י"ב לשבתות וא"כ על כרחק שיקראו האינו בשבת שובה. וא"כ נשאר ו' פרשיות ט' שבתות שבין שבת נחמו לר"ה. והרי הכלל בידנו קובץ ותקעו (ע"י פי"ז). א"כ על כרחק שחבר הזוג של נצבים וילך, לקרותן יחד בשבת הסמוך לר"ה מלפניה.

(א) שאלה ו'. והאיך נחשוב ד' התקופות לשנת תר"ה. והרי אין לנו לוח לעיין על התקופות הקדומות, ולחשוב מהן ולהלן. והרי ידועתן נלמד לנו לכמה דיני התורה (כלעיל פי"ז). על זה נשיב, בתחלה אנו נריכזם לבקש באיזה יום בשבוע, ובאיזה שעה אז יהיה תקופת ניסן של שנת תר"ד. וזה תעשה בדרך זה.

(ב) באשר שקביעת התקופות, בסדר ימי השבוע ובסדר השעות שביום, שיהיה בכל מחזור גדול למחזור גדול חזירו (כלעיל פי"ז). לכן תחלק מספר השנים שבכבר עברו מצריחת העולם שהן 5603 למחזורים גדולים בני כ"ח כ"ח שנים (על פי כלל השבוע דיפיואון).

200
5603
28
3
1 1/4
3 3/4
8
6 3/4

נמצא שבכבר עברו ר' מחזורים, ועוד ג' שנים ממחזור ר"א. (ב) ומפני שכל תקופה מרוחקת מחברתה 7 1/4 שעות (כלעיל פי"ז) ובכל שנה יש ד' תקופות. א"כ מרוחק למשל תקופת ניסן שבשנה זו מתקופת ניסן שלפניו או שלאחיו 1 1/4 יום. והרי ד' פעמים 7 1/4, הוא ל' שעות, שהוא 1 1/4 יום. לכן תקופת בעד כל שנה מע' שנים שעברו במחזור ר"א 1 1/4 יום. ואחור, ג' פעם 1 1/4. עולה 3 3/4. ודורו השיעור מה שמרוחק תקופת ניסן של התחלה שנת תר"ד מתקופת ניסן שבראש מחזור זה.

(ג) וכן שידענו שתקופה ראשונה של כל מחזור הוא בתחלת שנה ראשונה של כבר עברו אז ג' ימים מימי השבוע. — לפיכך נלמד ג' ימי שבוע אלו, עם אותן 3 3/4 ימים שמרוחקת תקופת ניסן בשנת תר"ד מתקופת ניסן שבראש המחזור. נמצא שעולה יחד 6 3/4 ימים, כהשבוע דיפיואון הכלל, דהיינו ששה ימים מימי השבוע וי"ח שעות.

א"כ מבוצר שתקופת ניסן בשנת תר"ד יהיה אחר יום ו' וי"ח שעות. (ד) ומעתה נראה לידע נמי באיזה יום בחודש הלכנה יהיה התקופה הזאת.

(ה) לתשובת שאלה זאת נריכזם אהנו לחלק את השנים שעברו מצריחת העולם. דהיינו 5603, למחזורים קטנים של לבנה בני

294
1956,03
38
180
171
93
76
17

י"ט שנה (ע"י כלל השבוע דיפיואון), כזה יאל רנ"ד ונשאר י"ח. ר"ל שבכבר עבר מעת שנברא העולם רנ"ד מחזורים קטנים וי"ז שנים.

(ב) תקופת בעד כל מחזור לבנה שער, שעה א' ותפ"ה חלקים (כלעיל פי"ז) דהיינו מה שקדמה חמה ללבנה בני"ט שנים. לכן אמור 294 פעם 1 485 עולה י"ז ימים ח"י שעות, ל' חלקים, 1080

30
17—18
228
185

כזה וזהו שארית רנ"ד מחזורי לבנה, מה שהחמה קדמה בהן ללבנה.

(ג) ומאחר שעברו עוד י"ז שנה ממחזור רנ"ה ללבנה. ובכל שנה קדמה חמה ללבנה יב"א ר"ד (כלעיל פי"ז), ר"ל י' ימים, כ"א שעות, ר"ד חלקים, לכן תכפיל כך זה י"ז פעמים עולה קפ"ה ימים, ורכ"ח חלקים, וזהו שארית של י"ז שנים שעברו.

(ד) וחצרף הכך הזה שארית הי"ז שנים עם שארית הרנ"ד מחזורים הנ"ל, עולה יחד ר"ב ימים, ח"י שעות, ורכ"ח חלקים, כזה

וזהו מה שקדמה עתה ללבנה מעת צריחת עולם עד עכשיו. (ה) ובאחר ששאלתנו הוא בכמה ימים למולד הלכנה, עומדת עכשיו החמה בעת תקופתה בניסן. א"כ היה מן הראוי שאותן ר"ב ימים י"ח שעות ורכ"ח חלקים, שקדמה חמה ללבנה, כמו שביררנו, תחלקת (במלאכת דיפיואון) כמה פעמים כ"ש י"ב השצ"ג יש בהן, והרי מה שביצבה הלכנה תוך זמן זה יחפף שלם, אין לנו לחשוב לקדימת החמה ללבנה, רק מה שישאר

מולד אב תר"ה ביום א', י"ד שעות, ורכ"ג חלקים. ד"ה, זאננטאג מארנטענס נאך 8 אוהר.

— אלו — ביום ג', ז' שעות, ותפ"ה חלקים. ד"ה, יוא נאכט פאר דינסטאג נאך 8 אוהר אבענדס.

— תשרי תר"ן ביום ד', ט"ו שעות, ותפ"ט חלקים. ד"ה, מיטוואך פארמיטעטאג נאך 9 אוהר.

(א) שאלה ג' מתי יהי ר"ה של שנת תר"ה? תשובה על זה נשיב שריכזם אהנו בתשובת שאלה זו, להשיג על המולד של ר"ה זה אם אין זו ח' מן ד' הדקות (ע"י פי"א). ונמצא במולד של תשרי שנת תר"ה שהוא מולד וקן, מדואף לאחר י"ח שעות ביום ה'. ולכן נריכזם אנו לדמות את ר"ה מיום ה'. ונס למחר ביום ו' א"כ יהיה דהרי לא אדור ראש. וע"כ נריכזם יהיה של שנת תר"ה ביום השבת. (ומה"ע היו השון וכאלו של שנה שלעבר שיהיו מלאין וע"י פי"ב).

(ב) שאלה ד' אם השון וכאלו של שנת תר"ה שניהן מלאין, או חסריין או ח' מלא וא' חסר? על זה נשיב שבתשובת שאלה זו נלמדך להשיג על חלוק הימים שבין ר"ה

דהשחא לבין ר"ה הבא (כלעיל פי"ב). והרי ר"ה דהאי שחא יהיה ביום השבת (כפי מ"א). ור"ה דשנת תר"ו הרי לפי שהמולד של תשרי תר"ו יהי ביום ד', הרי לא אפשר יהיה ר"ה ביום ד', דלא אדור ראש וע"כ נריכזם אנו להעתיקו ליום ה'. א"כ בין ר"ה דהשחא לר"ה הבא, נלמד ז' הימים של זה ושל זה, יהי ד' ימים ביניהן. והרי כבר ידענו, שבהחילוק ביניהן ד' ימים בשנת מעוברת, או השון וכאלו שיהיו חסריין.

(ג) ומעתה נקל לנו לדעת כל הקביעות כולה. ר"ה וסוכות ושמי"ע ביום שבת. צום גדליה ויר"ב ביום ז'. הוש"ע ביום ו'. ר"ח חשוון יום א' וז'. ר"ח כסלו יום ג'. הגובה יום ו'. ר"ח טבת יום ד'. צום י"א בשבת ביום ו'. ר"ח שבט יום ס'. ר"ח אדר א"ס ו' וז'. פורים קמן יום ו'. ר"ח אדר ב' יום א' וז'. תענית אסתר מוקדם ליום ה'. פורים ביום א'. ר"ח ניסן ביום ג'. פסח ביום ג'. ר"ח אייר ביום ד' וז'. ר"ח סיון ביום ו'. י"שבעות ביום ד'. ר"ח תמוז שנת ויום א'. צום י"ז בתמוז ביום ג'. ר"ח אב ביום ז'. תשעה באב ביום ג'. ר"ח אלול ביום ג' וד'. ור"ה דשנת תר"ו בעל"פ יהי ביום ה'.

(ד) שאלה ה', והאיך קריאת סדר הפרשיות הוויין? (ע"י לעיל פי"ח).

תשובה על זה נשיב, כיון שהשנה זאת מעוברת נריכזם לקרות מלרע בשבת הגדולה לפי הסימן שמסרו לנו קדמונינו סגרו ופסרו (במנא"ה כפי"ז). והרי שבת הגדולה יחול בי"ב ניסן, כפי הנראה לעינינו (כפי"ז) והרי בכל ז' הדמי החורף בכל חודש וחודש יהי ד' שבתות. חוץ מתשרי ואדר ראשון, שיהיה בכל א' ה' שבתות. נמצא שיש בכל החורף ל' שבתות. ועוד ז' שבתות בניסן עד י"ז בניסן. נמצא שיש בין הכל מר"ה ור"ה בכלל, עד י"ז בניסן, וי"ז בניסן בכלל, ל"ב שבתות. יבוכה מה, ד' שבתות מתשרי מואין מתחילין בזה השנה לקרות פרשת בראשית עד שבת שמל זו כ"ט תברי. נמצא שלא נשאר לנו שבתות בחורף לקרות בהן הסדרות, רק כ"ח. והרי מבראשית עד מלרע ומלרע בכלל, אין בין הכל רק כ"ח סדרות. ומדומכתיים אהנו לקרות מלרע קודם פסח, על כרחק שב' הוויין ויקהל פקודי, ומזרע ומלרע שיהיו יחולקו.

(ה) ולפי הכלל שבדינו מלאהינו שקריאת ד' פרשיות וההפסקות שביניהן הוא לפי מה שיחול ר"ח אדר, ונתנו סי' ושי"ב ב"ר ד"ד ובי"ז. ר"ל כשחל ר"ח אדר ביום ז', תהי' הפסקה בין ד' הפרשיות בע"ז לאדר. וכשחל ר"ח אדר ביום ז', תהיה הפסקה בו' באלר. וכשחל ר"ח ביום ד', תהי' הפסקה בד' לאדר. וכשיחול ר"ח אדר ביום ו', יהו ז' הפסקות, דהיינו בז' לחודש ובי"ז לחודש אדר. א"כ בשנה זאת שר"ח אדר השני (הוא עיקר האדר) הוא ביום ז' (דהמולד מונין ר"ח מיום ז' כלעיל פי"ז), א"כ נקרא פרשת שק ל"ב בשבת שלפני ר"ח אדר השני, ובשבת שאחר ר"ח שהוא ו' אדר, תהיה הפסקה א'. ובשבתות שלאחריה יקראו שאלר ה' פרשיות זכור, פרה, הסוד, ש, זה אחר זה תפסיס.

(ו) ולענין קריאת הפרשיות בקיץ? הנה מואין בין פסח לשבועות רק ששה שבתות. ומפרשת אחיז עד במדבר ובמדבר בכלל, יש ששה סדרות א"כ לפי הכלל שבדינו מנו ועצרו (ע"י פי"ז) שנקרא פרשת במדבר סמוך וקודם לרע שבועות. א"כ ז' הווינות, אחרי קדושים, ובהר בחוקותי, נריכזם שיחיו שיהיו חלקים. ומפני שבין שבועות לבבת נחמו, ושבת נחמו בכלל, אינן רק י' שבתות. ומפרשה נשא שנקרא מיד בשבת שאחרי שבועות, עד פרשת ואחמנו ואחמנו בכלל, יש י"א סדרות. והרי כלל בידנו צומי וצלו (ע"י פי"ז) שנקרא פרשת ואחמנו בשבת נחמו. א"כ ז' הווינות שביניהן, חוקת ובלק,

שבילי דרקות

סוד העיבור

הגן רחמים וכן גם שמות י"ב חדשים, ומספר ימי כל ח' וז': יאנואר (31) יום. פעברואר (28). מערץ (31). אפריל (30). מיי (31) יוני (30). יולי (31). אוגוסט (31). ספטמבר (30). אוקטובר (31). נובמבר (30). דצמבר (31) יום. סך הכל 365 יום.

(ג) אולם בכל שנה רביעית (אשר נובל להטו בין שנחלק לד' שנים מספרם או שנות מספריו), עוסין שנה עיבור (שאלעיהר בל"ה). והוא כדי להשלים הו' שנות (בקיוב) שחורים בכל שנה מימות החמה (לעיל סי' י"ח). ולכן בכל שנה רביעית, שהעורף כבר חסרותה הו' שנים לכ"ד שעות, שהיא עיבור יום, יעשו אז מה"ש פעברואר כ"ט יום. כמו שנה זלה שנת 1844 שאם יחולק סך השנים האלו לד' שנים לא יסאר מאומה, א"כ השנה הזאת היא שנת הרביעית, ולכן עשוי לפעברואר 29 יום. ומפני שהו' שעות האלו הם רק בקיוב, ולעיל. לכן בכל שנת מאה, אף שכשיחלק מספר השנים לד' לא יסאר מאומה, וא"כ היה ראוי לעבור (שאלעיהר) העפ"כ לא יעבור מעובר. ורק כל שנת ח' יעשו מעובר. ולכן שנת 1700, 1800, 1900 לא עשו (שאלעיהר). רק שנת, 2000, יעשו מעובר כסדר העומד.

(ג) וזעו שבתות ה'ן יש ב' מינין: (א) הנים שקבע להם בכל שנה יום ידוע במדע שלהן. (ב) הנים המתעניינים באין קבוע להן יום ידוע במדע בכל שנה בשנה. וזכור רק קצת מאלו ומאלו המפורסמים טפי.

(א) הנים הקבועים הם: נא"י אהר, (בראשון של יאנואר). 3 קע ניגע (ב' יאנואר). ליכט מעם (בב' פעברואר). יא האנני (ב"ד יוני). מיכאלע לים (כ"ט ספטמבר). זימאן יודא (בכ"ח אקטאבר).

(ב) מארטין (ב"א נאוועמבר). וויינאכטען (בכ"ה דעלעמבר). אבל הנים המתעניינים שלהן, הן: פאסטנאכט. גרינער דאננערסאג. קארפרייטאג. אסטערן.

פינגסטען. פראנלייכטאג. וכל המתעניינים הלויין זה בזה. וכולן תלויין בפאסטנאכט, ופאסטנאכט גופא תלוי במולד הלבנה. וכך הוא אופן קביעתן. פאסטנאכט תמיד חל ביום ג' שסמוך למולד לבנה שהל בפעברואר בשנה פשוטה, או במולד לבנה שהל בתחלת מערך בשנה מעוברת. וכך הוא הסדר. אם הל המולד ה"ל ביום א', ב', ו', ז', שבשבת, אז יהיה (פאסטנאכט) ביום ג' שאחר המולד. ואם הל המולד ביום ד' או ה' שבשבת, אז יהיה (פאסטנאכט) ביום ג' שקודם המולד. ואם הל ביום ג', יהיה בראשון יום.

אמנם (אסטערן) ל"ך לחול תמיד ביום א' הראשון שאחר שבת ז' מהתחלת השבת שהל בו (פאסטנאכט), ושעם הדבר, שזקק קבוע להם שלא יחול אסטערן שלהן רק ביום א', אבל לא קודם ע"ז יקון, ולא אחר כ"ב יקון.

ולכן הלוי פאסטנאכט במולד הלבנה, ואז אפשר שיחול אחר ז' שבועות ביום א' אסטערן שלהן, תוך זמן המנובל, וכלעיל. והמיד הלוי גרינערדאננערסאג ביום ה' הסמוך לאסטערן מלפניה. וקארפרייטאג ביום ו' הסמוך לאסטערן מלפניה. וביום א' הראשון שאחר שבת ז' מהאסטערן, ושבת של אסטערן בכלל הו' שבועות אז יחול (פפינגסטען). וביום ה' שבשבת ב' אחר פפינגסטען יחול פראנלייכטאג.

(ג) ומעתה לא נשאר לנו לבאר רק ב' דברים הנלרכים לידע לכל הרוצה לסדר לוח על חשבון שנתם וחדשיהם מבלי שיהי' פהם לוח לפניו והוא:

(א) לידע מספר שנותיו לוח שנה ימנו הם לפי מספרם (ב) לידע באיזה יום מחדש יחול ר"ה שלנו? על השאלה הראשונה מצינו נקל להשיב עליה. רק מדע שחללת זמן מנין שנהיה הוא אחר אחר כבר מינו 3760 לבריאה עולם. ולכן כשהדע מינין השנים שנמנה אחרנו, והנכה רק מסך ההוא 3760 יבוא מינין השנים שימנו הן. למשל כשהרצה לידע איזה שנה יתחילו עתה למנות בשנה החדשה שלהן שיחול אחר ר"ה שלנו בשנת תר"ה. העשה קד. שממנין השנים שנמנה עתה אחר ר"ה הבא דהיינו משנת 5605 תנכה רק 3760. וישאר לך 1845. וזה מינין שנתם שימנו (מניי יא"ה) הבא אחר ר"ה שלנו שנת תר"ה:

(ג) אמנם בענין השאלה הב', שנלמה לידע באיזה יום מחדשה יחול ר"ה שלנו. ל"ך שדע שבהתחלת כל מחזור קטן, שהל במאה הולא במספרם. דהיינו משנת 1800 עד שיתחילו למנות 1900, תמיד יחול ר"ה שלנו בב' אקטאבר בשנה פשוטי שלהן, דהיינו בשנה שיהי' פעברואר 28 יום. ובשנה מעובר שלהן יחול ר"ה שלנו בהתחלת כל מחזור קטן בב' אקטאבר. רק שבכל שנת המאה שלהן שלא יעשו עיבור כפי שיהיה ראוי (לעיל סי' גב). אז כשיתחיל למנות מאה חדש במספרם, יח עס סדר החשבון הזה יום א' — ולכן כשיתחיל למנות 1900 במספרם, יחול כל ר"ה שלנו בכל התזת מחזור קטן, בב' אקטאבר בשנה פשוטי שלהן, ובד' אקטאבר בשנה (שאלעיהר) שלהן.

(ד) אולם כל זה בשנה ראשונה שבכל מחזור הקטן, שאז כבר השתו במינים שנות החמה עם שנת הלבנה (לעיל סי' י"ח). אבל בשנים שבמחזור ח"כ

מכל היקפים שלה. לכן מה שיסאר מוסף ענ מולד ניסן של עכשו, ובאורו יום שיבוא, דע שבאותו יום תחול תקופת ניסן. אלא שזה אי אפשר. שהרי בכלל ר"ב ימים וכו' ה"ל, נכלל ג"כ שארית ר"ד המחזורים שעברו, כמבואר לעיל. ובכלל הר"ד מחזורים יש ג"כ השנה הראשונה של בריאת העולם. והשתנו כאלו בניסן הראשון שאחר בריאת העולם כבר עבר שנה לחמה וללבנה. והרי בשארית אותה שנה שכלל בכלל הר"ב ימים וכו' ה"ל, יש ג"כ ז' ימים ט' שעות ותרמ"ב חלקים (ו"ש תרמ"ב), שקדמה חמה בעלובח קודם למולד הלבנה הראשון בעת הבריאה (לעיל סי' ל"ה). וא"כ אף נחשב אותן ו"ש תרמ"ב, לכ"ט י"ב תש"ג של לבנה. —

מס' לכן בתחלה נכמה מאותן ר"ב ימים וכו', סך ז'ע	חלקים שעות ימים
תרמ"ב	202—18—258
ונשאר קל"ה ימים וכו' שעות ותרל"ז חלקים. זהו מה שקדמה חמה ללבנה עכשו בניסן ממולד הלבנה הראשון בעת הבריאה בשתי. וכן סך זה נעשה חדי לבנה של כמה פעמים כ"ט י"ב תש"ג (ע"י כלל דיפוזיאן). אמר כמה פעמים כ"ט י"ב תש"ג יש בראות קל"ה ימים ח' שעות ותרל"ז חלקים. ששה פעמים. דהרי ו' פעמים כ"ט י"ב תש"ג עולה קע"ז ימים ד' שעות ותל"ח חלקים. תנבה סך זה מן קל"ה ימים ח' שעות ותרל"ז חלקים ה"ל.	7—9—642
נשאר י"ח ימים ד' שעות ורנ"ח חלקים	195—8—696
ובאשר שכבר למדנו לבקש כל מולד שנראה, על פי הכללים שבארנו (לעיל סי' ב"ה סי' ב'). א"כ ידענו ג"כ שמולד ניסן מן שנת תר"ד, הוא אחר עבור י"ג שעות ותתכ"ב חלקים ביום ג' בשבוע. ונצטרף ה"ג שעות ותתכ"ב חלקים אל ה"ח ימים וד' שעות ורנ"ח חלקים (ד' ימים של המולד א"ל לנו ל"ק למנין זה, דהם מורים רק ביום ג' בשבוע יהיה סגור. והרי אחריו רק ר"ה ידע נכמה ימים כחודש משעת המולד תהיה תקופה) — עולה י"ח ימים ו"ח שעות. ר"ל שאחר עבור משעת מולד ניסן י"ח ימים וי"ח שעות אל תהיה תקופת ניסן של שנת תר"ד. וא"כ כמו שאם הל ר"ח ביום ה' בשבוע, יהיה ט"ו בחודש ג"כ ביום ה'. כ"כ אם המולד הל ביום ג' בשבוע קודם לר"ח, יהיה ט"ו יום אחריו ג"כ בראשון יום ג' בשבוע שקודם יום ט"ו לר"ח. — והרי אותו יום ג' בשבוע הוא י"ג בחודש. א"כ י"ח ימים ו"ח שעות משעת המולד, לכן מיד אחר חצות בשבת י"ז לחודש ניסן — ואז הוא תקופת ניסן בשנת תר"ד.	177—4—438
כזה	18—4—258
כזה	13—822
כזה	18—18—"

(ג) ומאחר שידענו מתי תקופת ניסן, ננקל נובל לידע ג"כ מתי תקופת תשרי שארית. שניסוף על י"ז ניסן עוד קפ"ב ימים וט"ו שעות, דהיינו ב' פעמים ל"א יום ו' שעות ומחלה, שהן עיבור החחק בין תקופה לתקופה (לעיל סי' לא). ובאותו בעה שנה שכלה החשבון, שם הוא תקופת תשרי. ובן נעשה מתקופה לתקופה שנחשב תמיד מונו ל"א יום ו' שעות ומחלה. נמצא שד' תקופות של שנת תר"ה תלויין כך.

תקופת תשרי תר"ה ליל שקודם כ"ג תשרי, דהיינו מש"ק אום 3 אהר נאך מיטעברנאכט.

— שבת — ביום כ"ז ערב, דהיינו זמנא אום 10½ אהר פאר מיטעטאג.
— ניסן — כ"ט אדר שני, דהיינו זמנא אום 6 אהר נאך מיטעטאג.
— חסון — ליל שקודם ב' חמוץ, דהיינו ד"א נאכט פאר מאנעטאג 1½ אהר נאך מיטעברנאכט.

ומעתה מדע ג"כ מתי השאלה דהיינו באיזה זמן מתחילין לומר וקן על ומער, לפי מאי דקיי"ל (תענית ד"י ע"א) שיהיה בין יום תקופת תשרי ובין יום שמתחילין לומר וקן על מסר כ"ח יום, חוץ מיום התקופה וחוץ מיום האמירה א"כ באשר לתקופת תשרי הוא בב"ג תשרי א"כ מתחילין לומר וקן על ומער ממערב שקודם יום ד' כ"ג כסלו תר"ה העל"ס.

ד) חשבון חרשי חמה.

(א) ואחר שידענו כל אלה, נקל לנו לחשוב ולסדר ג"כ בעצמינו חשבון חרשי חמה של האומות הנקרא ק"ל ע"ר (והמלה הוא נגזרת מלה (קאלענדאט) גלשון רומי שכן היה נקרא אולם יום הראשון של כל חודש, שבו הכריזו ברומי בעת מלכותם כשוקים ורמות ג"כ מתי יום ראשון של לבנה (ועי' ע"ז ד"ח ת"ל). וכך הוא השבוע כעת (לפי חשבון גרענארשען קאלענדער). — סוף מחשבים שנות החמה שס"ה ימים, ומחלקים הימים האלו ל"ב חלקים, וקראו לכל חלק בשם חודש. ונתנו לכל חודש וחודש ל"א ול"ו יום בשירוב, חוץ מהחודש הב' הנקרא פעברואר ששאריו כ"ח יום אף שלפי הסדר הי' ראוי להיות ל"ו יום. ולי"ב חוץ מחדש ז' וכו' שנקראים ולי ואיווסט, ששארם שיהיו בני ל"א יום אטפ"ו

שבילי דרקיע

סוד העיבור

ב

וגם ידעת שבמספר עשיריות ורביעיות השנים הם שוין עמנו (כגילוי פי' ג"ד).
ה"כ שנת חקפ"ו אינו מתחלק ל'ד' ולא היה צו (שאלתיארה), רק שנת חקפ"ח
ושוב בשנת ל"ב, ושוב בשנת ל"ו, ושוב בשנת ת"ר, ושוב בשנת תר"ד ה'
שאלתיארה. א"כ שוב החלף תוך ה"ח שנים, שנת החמה ה' ימים להם
ונמלא שחברי' לנו ביה"ח שנת לבנה שוב ה' ימים. צדף כל ג' החסרים הנ"ל
יחד. ועלה 207 ימים שחסרים לך ברה"ה שנת הלבנה משנת החמה.
וה' מן הרה"ה שסך הנ"ל תחשוב לאחור מב' הקטעצער. אבל הנכה החלה
מן 207 ימים הנ"ל צ' היתרונות שיש לך לחשוב.

חסרון ימים שנים	198
— ד' שנים חסרי' 4	
— ד' השאלתיארה' 5	
סך הכל	207
— 180 — ו' חדשים מעוכרים	
9 — ט' ימי' מט' שני' שלמי'	
189	189
שאר	18

ושאל לך גם שאלה ד' ד' כמה שנים של עיבור
שלנו היו צ"ח שנים הנ"ל. תשו' (פי' לעל פי
י"ח) ותדע שכבר היו ו' שנות העיבור תוך ה"ח
שנים ששערו במחזור וכבר ידעת ג"כ שכל חדש
מעובר אלנינו הוא ל' בן ל' יום (פי' לעל פי' ז').
אמור מעתה ו' פעם ל' הוא 180 יום.
שאלה ה' (ה) וכמה שנים היו שלמים צ"ח שנים
שעברו שה' בהן חסון וכסלו שניהן צ"י יום.
תשו', תשוב או העיין בטבלעללע א' שצטור
שהבחי לעיל (בזה הסו'), ותראה שכבר עברו
תוך ה"ח שנים שבמחזור זה ט' שנים שלמים. נמלא שעוד הרווחנו ט' ימים
ביומי הלבנה צ"ח שנים הנ"ל. צדף ג' היתרונות האלה יחד. ועלה 189
ימים. הגבה סך 189 ימים היתרונות, מן 207 של החסרונות, ישאר לך
18 ימים. לכן תחשוב לאחור מראש השנה שהוא צ' הקטעצער, ו"ח ימים
למסרע, דהיינו צ' ימים הראשונים מהקטעצער וט"ז ימים האחרונים של
זעפטעמבער שהם יחד י"ח ימים נמלא יגיע לך ר"ה של שנת תר"ה
צ"ד זעפטעמבער.

(ג) אמנם כל זה אם תרצה להעמיץ בהדרג ולהבינו על צדו. אבל ידעתי לך
דרך קצרה שתוכל על ידי לידע בראיה יום מחדשיהם יהי' ר"ה.
והוא בשתדע רק מתי תחול תקופת תשרי בהאי שנה. דכלל הוא כל שחל תקופת
תשרי בסוף ג' שעות ראשונות בלילה או תחול בלילה שקדים ז' הקטעצער. ואם
בשאר הלכן היום או תחול ביום ו' הקטעצער. א"כ באשר שידעת שתקופת
תשרי דהוי' שנה תר"ה תחול ביום א' ב"ג תשרי 3 אוהר נאך מיטעטערנלעכט
(כפי' ג'), א"כ יהיה ב"ג תשרי ביום 6 הקטעצער. ועתה לא וחשוב כ"ג ימים
למסרע דהיינו עד יום ר"ה, ותראה שיום ר"ה דשנת תר"ה יחול ביום י"ד
זעפטעמבער. ועי"ח תוכל לסדר לך מיום ליום ולהלן, כל ימי חרשיהן וחגותיהן
כל א' על מקומו כראוי. עוד יש דרך קצרה לפיך, שאם רק תדע בראיה יום
מחדשם הל יום א' דפסח שלנו, תחשוב מלמד זס א' דפסח, עוד קס"ב יום,
וידעת שזס קס"ג אחריו הוא ר"ה שלנו. — וכ"כ תחשוב אחר אינו יום שבחדשם
שבו חל פסח שלנו, קס"ב יום בחדשיהם, ועי"ח תדע בנקל בראיה יום מחדשם
הל ר"ה שלנו: וברוך רחמנא דסייען עד כאן.

הק ישראל ליפשיין.

פתח התיבה

יהוה לוח ראשי התיבות שבסדר זה, מסודרים על פי א. ב. ג. אמנם ידע להוי כי כל ראשי התיבות שתחלקן אחת או שתיים מאותיות השימוש כמו ב. ד. ה. ו. כ. ל. מ. נ. ש. לא יבקשו ולא ימלאו בסדר האות השמושי, ויבוקש הדבר וימלא כתוב, בהאית הכרשיי הראשון כי שם ציהו. למשל, במלת דבלא"ה לא ימלא בראת ד', רק יסיר הד' שהוא אות השימוש, ויחסם וימלא בראת ב', ולמראה עיניו ישפוט, שרציהו לומר דבלאו הכי. וכן בכל דבר וענין:

אחד. א"א הי אמרת, או אפשר, אין אומרים, אין אדם: א"א"ב אלא אם כן. אאע"ה
אברהם אבינו ע"ה. אב"ו אמר כבוד יתכן, אינו כן יומו. א"א"א אביו ואמו. אה"ע
אכן העור. א"ח אורח חיים. אה"ב אחר כך. א"ח"ב אחר מחילת כבודו. אה"ו"ג אינו
חוזר וגיור. א"ח"פ אחר פסח. א"י ארץ ישראל, אינו יכול. א"י"ל אין לומר. אילה"ק
אין להקשות. א"ב אם כן. א"ל"ה"ה אי לא תימא הכי. א"ב אי נמי,
אינו נאמן. א"ע"ה את עמו. א"ע"ג אף על גב, אע"ב אלא על כרחי. א"ע"ב אף על פי
כן. אפ"ה אפילו סי. א"צ"ו אין צדף. אצ"ל"ו אין צדף לנפשו.
א"ר אליה רבה, אמר רחמנא. א"ר"ל"ת אמר רחמנא לא תעביד. א"ת"ל"ה אלא תמלא לומר:
בב"א נכתב אחת. ב"ב נכתב נחמא, ככל בית. ב"ד בית דין, בודיע' דניענד. ב"ה
בית הלל. בה"מ"ו ברכת המזון. בור"ח בשר וחלב. בור"ה בנו ותלמידו. ברא"ו
גוף אחר זס. בודה"ו בנות הוי. ב"ב"ב בית יוסף, כן יומו. ביה"מ"ד בית המדרש.
בירחמ"ק בית המקדש קים. בירע"ר בית הערביים. ביר"ש בין השפסות. בירב"ג
בית הכנסת. ביר"ב בית הכסא. בברד"ש"י כנדי שיעשו. בכה"ג כהאי גוונא. בל"א
בלאן אשכנזי. בל"ו בלא זס. בל"י בלאן יונית. בלא"ה בלאו הכי. במב"ב כסין
כסוטי. במד"א כמה דברים אמורים. במ"ד כשישתא דשמיא. במ"ש כחולאי שנת.

כמה שכתוב. בעה"ב בעל הכית. בע"ח בעלי חיים. ב"פ נגד פשתן. בפ"ע בפני עמנו.
בקי"א בקיטורס אחרון. ב"ש בית שמיאי. בשא"מ כשאינו מינו. בשכמ"ל כבודך שס
כבוד מלכותו לעולם ועד:
ג"מ ג' עפחים. ג"ב גם כן. ג"ג סודות. ג"פ ג' עפחים. ג"ש גזירה שוב, ג' שנים:
ד"א ד' אלנינו, ד' אמות, ד' אחר. ד"ה דבור המתחיל, דף ס', דכרי הכל.
דל"ת דומה לא תעשה. ד"ם דברי סופרים, דף ס'. דע"ד ד' על ד', דעל דעת.
דשיל"מ דבר שיש לו מחירין. ד"ת דין תורה:
ה"ה הוא הדיון. הרי הוא. הו"א א"ס אמינא. הו"ל כוס ליה. הו"ל"ל הוא ליה למימר.
הו"מ"ל הוא מתי למימר. ה"פ ה' עפחים, היינו עקמא. ה"ל"מ"ס הלכה למשה
מסיני. ה"ג הכי נמי, הכא נמי. ה"ג"מ הכי נמי. ה"פ הכי שישא. ה"ק הכי קלמא.
הר"ז הכי זס. ה"ת"ה הא תינת:
זא"ז זה אחר זה. זה"ו זמן הוי. זה"ב זמן הוי. זל"ו זה ליה. זמ"ז זה מזה.
ז"נ ו' נקיים:
חוד"מ חול המועד. חו"ג חוזר וגיור. ח"ל מן לארץ. ח"י מק יעקב. ח"מ חסין
משפט. ח"ש חזי שיעור.

